

Wegwijzer van veiligheidscijfers naar beleid

Voor een beter gebruik van de
Veiligheidsmonitor

Axel Weggelaar (CCV)

Elke Moons en Ger Linden (CBS)

Femke Bax (Platform31)

Uitgave

Platform31

Den Haag, december 2016

Auteurs: Axel Weggelaar (CCV), Elke Moons, Ger Linden (CBS), Femke Bax (Platform31)

Illustraties: Gerrie Hondius

Platform31

De gezamenlijke ruimte waar mensen wonen, werken en samenleven is het domein van Platform31. We zitten bovenop maatschappelijke ontwikkelingen, zien waar het gaat schuren en onderzoeken wat nodig is om problemen op te lossen. We verbinden beleid, praktijk en wetenschap om tot een aanpak te komen waarmee bestuurders, beleidsmakers en uitvoerders direct aan de slag kunnen.

Postbus 30833, 2500 GV Den Haag

www.platform31.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 Resultaten quickscan onder gemeenten die gebruik maken van de Veiligheidsmonitor	6
2 Vraag en antwoord Veiligheidsmonitor	7
2.1 Hoe maak ik (beter) gebruik van de online databank?	7
2.2 Wat zijn de mogelijkheden van StatLine?	8
2.3 Hoe kan ik beter gebruik maken van de gegevens op basisteamniveau om beleid te maken?	9
2.4 Hoe kom ik meer te weten over aangiftecijfers en aangiftebereidheid?	12
2.5 Welke aanvullende informatiebronnen kan ik gebruiken in aanvulling op de Veiligheidsmonitor?	18
2.6 Hoe kan ik de cijfers van de Veiligheidsmonitor beter vertalen naar beleid?	21
2.7 Op een aantal punten mis ik nog informatie, wat biedt de Veiligheidsmonitor daarop in de toekomst?	22
3 Colofon	23

Inleiding

De Veiligheidsmonitor (VM) is een jaarlijks terugkerend bevolkingsonderzoek onder inwoners van vijftien jaar en ouder naar onder andere veiligheid, leefbaarheid, overlast in de buurt en slachtofferschap van criminaliteit. Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de Nationale Politie en gemeenten. Als mede-eigenaar van het instrument Veiligheidsmonitor, streven zowel het ministerie van VenJ als het CBS naar optimale benutting van de Veiligheidsmonitor door alle bestuurslagen. Zowel door het Rijk als de lokale overheden wordt geïnvesteerd in de Veiligheidsmonitor en het is een gemiste kans als de resultaten niet optimaal doorwerken in het te voeren veiligheidsbeleid. Een betere benutting van de Veiligheidsmonitor valt samen met het streven om de informatiepositie van de gemeenten te versterken.

Platform31, het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en het CBS organiseerden daarom in 2016 een leerkring voor gemeenten. Deze leerkring bood hen tools en verdieping om hun integrale veiligheidsbeleid en de integrale aanpak van veiligheid en leefbaarheid in de wijken te versterken door een beter gebruik van de Veiligheidsmonitor. De opbrengsten van de leerkring zijn verwerkt in deze wegwijzer met daarin alle behandelde thema's en vraagstukken. We hopen dat gemeenten veelvuldig gebruik van maken van deze wegwijzer om zodoende maximaal te kunnen profiteren van gegevens uit de Veiligheidsmonitor. Deze is opgezet als gezaghebbend meetinstrument voor meerdere beleidsniveaus.

1 Resultaten quickscan onder gemeenten die gebruik maken van de Veiligheidsmonitor

Voorafgaand aan de leerkring is door het CCV, Platform31 en het CBS een quickscan gestuurd aan alle gemeenten die ooit deelgenomen hebben aan de Veiligheidsmonitor. In deze quickscan is gevraagd naar de belangrijkste redenen voor gemeenten om deel te nemen aan de Veiligheidsmonitor. De meeste gemeenten antwoordden als volgt:

- De Veiligheidsmonitor geeft input voor hun integraal veiligheidsbeleid.
- De Veiligheidsmonitor is een belangrijke bron voor subjectieve cijfers naast de objectieve cijfers van onder andere de politie.
- De Veiligheidsmonitor is een belangrijke bron voor de veiligheidsbeleving van de inwoners.
- Gemeenten doen mee zodat zij weten hoe zij ten opzichte van andere gemeenten staan (benchmarking).
- Gemeenten willen trends zien over een langere periode. De Veiligheidsmonitor geeft hen deze trends.
- De Veiligheidsmonitor geeft een betrouwbaar en lokaal/landelijk beeld van de subjectieve veiligheid en slachtofferschap.

6

Verder blijkt uit de quickscan dat de meeste gemeenten die meedoen de monitor tweejaarlijks laten afnemen. Daarnaast is er een deel van de gemeenten die elke vier jaar aan de monitor deelnemen. De reden voor deze keuze in frequentie is dat gemeenten de cijfers nodig hebben voor het meten van de doelstellingen in het integraal veiligheidsbeleid of dat het past bij hun beleidscyclus. Ook de kosten van deelname aan de Veiligheidsmonitor is reden om een bepaalde frequentie te hanteren. In de quickscan is ook geïnterviewd welke vragenblokken uit de Veiligheidsmonitor het meest waardevol zijn. Dat zijn de volgende:

- Veiligheidsbeleving
- Leefbaarheid woonbuurt
- Beleving overlast in de buurt
- Oordeel functioneren gemeente
- Onveilige plekken

De minste aandacht gaat uit naar de vragenblokken die gaan over:

- Respectloos gedrag
- Tevredenheid laatste politiecontact
- Oordeel functioneren politie algemeen

Op een aantal punten geven gemeenten aan nog extra gegevens nodig te hebben:

- Verwarde personen
- Buurtpreventie/-participatie
- Andere maatschappelijk actuele thema's (terreurdreiging, asielzoekerscentra, et cetera)

De informatie uit deze quickscan en de genoemde informatiebehoefte kan mogelijk worden meegenomen bij een volgende herziening van de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor. Voor meer informatie hierover zie de contactgegevens onderaan deze wegwijzer.

2 Vraag en antwoord Veiligheidsmonitor

Vragen die beantwoord worden in deze wegwijzer:

1. Hoe maak ik (beter) gebruik van de online databank?
2. Wat zijn de mogelijkheden van StatLine?
3. Hoe kan ik beter gebruik maken van de gegevens op basisteamniveau om beleid te maken?
4. Hoe kom ik meer te weten over aangiftecijfers en aangiftebereidheid?
5. Welke aanvullende informatiebronnen kan ik gebruiken in aanvulling op de Veiligheidsmonitor?
6. Hoe kan ik de cijfers van de Veiligheidsmonitor beter vertalen naar beleid?
7. Op een aantal punten mis ik nog informatie, wat biedt de Veiligheidsmonitor daarop in de toekomst?

2.1 Hoe maak ik (beter) gebruik van de online databank?

Voor de deelnemers van de Veiligheidsmonitor is een online databank beschikbaar met daarin de resultaten van het eigen gebied en op verschillende niveaus (landelijk, provincie, gemeenten, districten, et cetera). Met behulp van deze online databank kunnen de deelnemers op eenvoudige wijze tabellen, grafieken en standaardrapportages maken, zonder over veel statistische kennis te hoeven beschikken. Recent is nog een functionaliteit toegevoegd, waarmee ook uitsplitsingen naar bijvoorbeeld geslacht en leeftijd gemaakt kunnen worden. De online databank is een afgesloten omgeving. Het verdere gebruik van deze databank kwam in de leerkringen aan bod.

7

Antwoord

De online databank bevat geaggregeerde gegevens (dus geen informatie van individuele respondenten) met een grote diversiteit aan gebiedsniveaus: gemeenten, basisteams, districten, provincies, regionale eenheden en eigen indelingen die bij de *oversampling*¹ zijn aangegeven. Daarnaast zijn er extra thema's – uitkomsten naar achtergrondkenmerken (leeftijd, et cetera), kunt u inzoomen op een gemeente, is er gebruikersondersteuning en vindt u achtergrondinformatie. De databank bevat verder een ordening van de onderwerpen op inhoudelijke thema's², integrale opname van de antwoorden uit de vragenlijst en sluit aan bij jaarlijkse rapportage over de Veiligheidsmonitor van het CBS. De databank biedt vergelijkingen met andere gebieden en ontwikkelingen in de tijd in diverse presentatievormen.

De online databank bevat informatie over de jaren 2012-2015 (2008-2011 is een aparte databank vanwege trendbreuk) en een landingspagina – laagdrempelige pagina met eerste uitkomsten per district.

De kernrapporten (benchmark en ontwikkeling) en de themarapporten geven een eerste beeld van:

- leefbaarheid en overlast in de woonbuurt,
- de veiligheidsbeleving,

¹ Extra steekprofeenheden die gemeenten inkopen, waarbij ze eigen geografische indelingen kunnen aangeven over waar die extra steekprofeenheden moeten geselecteerd worden.

² Thema's: Leefbaarheid, buurtproblemen (overlast), onveiligheidsbeleving, slachtofferschap, tevredenheid politie en gemeente, preventie, onveilige plekken en respectloos gedrag.

- slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit,
- het oordeel van de burger over het optreden van de politie en
- preventiegedrag.

Verdere opties

- Verdieping en inzoomen is mogelijk via de voor gedefinieerde presentaties en onderwerpen.
- Een groot aantal functies is beschikbaar maar niet altijd direct zichtbaar: opmaakinstellingen, printen, exporteren et cetera (rechter muisknop!).
- Er is online ondersteuning.

Wat biedt de online databank niet?

- Het biedt geen kennis van ingewikkelde statistische pakketten. De gegevens zijn geaggregeerd opgenomen. De databank biedt dus geen informatie van individuele respondenten.

Toegang tot de online databank

Toegang kan worden verkregen door het aanvragen van een toegangscode bij het CBS. Gemeenten die met extra inkopen van respondenten (*oversampling*) meedoen aan de Veiligheidsmonitor krijgen op grond van hun deelname toegang tot de online databank. Gemeenten die niet deelnemen aan de Veiligheidsmonitor kunnen ook gebruiker worden van de online databank en via een gebruikersovereenkomst in het bezit komen van een toegangscode. Hier zijn dan wel jaarlijkse kosten aan verbonden. Nadere informatie is te vinden via de link: <https://veiligheidsmonitor.databank.nl/>. Er is heel veel mogelijk, maar enige investering van de gebruiker is noodzakelijk om de inhoud maar zeker de functies van de databank te onderkennen. Zie de presentatie van Cock Meijers voor een voorbeeld van het gebruik van de online databank aan de hand van een casus.

8

Meer informatie en vragen

Cock Meijers, ABF Research, 015 27 99 360 – c.meijers@abf.nl.

2.2 Wat zijn de mogelijkheden van StatLine?

StatLine staat bekend als de databank van het CBS waar de belangrijkste onderzoeksuitkomsten over de meest uiteenlopende thema's beschikbaar worden gesteld in de vorm van tabellen of open data. Ook de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor zijn in deze databank opgenomen. Met behulp van StatLine kunnen zowel tabellen als grafieken worden samengesteld en zijn er mogelijkheden om op geaggregeerd niveau uitkomsten met elkaar te vergelijken.

Antwoord

Zie de handleiding van [StatLine](#).

Alle informatie die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) publiceert, kunt u vinden in de databank StatLine op de website www.cbs.nl. De informatie is gratis beschikbaar en te gebruiken met bronvermelding. Bezoekt u de website, dan kunt u op verschillende manieren informatie vinden.

Een directe link naar de tabellen uit de Veiligheidsmonitor vindt u hieronder. Eerst wordt telkens een voorbeeldtabel gegeven naar persoonskenmerken, vervolgens naar regiokenmerken. Eigen selecties kunnen uiteraard zelf aangepast worden.

- **Leefbaarheid en overlast**
 - Leefbaarheid en overlast in buurt; persoonskenmerken
 - Leefbaarheid en overlast in buurt; regio
- **(On)veiligheidsbeleving**
 - (On)veiligheidsbeleving; persoonskenmerken
 - (On)veiligheidsbeleving; regio
- **Slachtofferschap criminaliteit – ondervonden delicten**
 - Ondervonden delicten; persoonskenmerken
 - Ondervonden delicten; regio
- **Slachtofferschap criminaliteit – slachtofferschap delicten**
 - Slachtofferschap delicten; persoonskenmerken
 - Slachtofferschap delicten; regio
- **Burgers en politie**
 - Burgers en politie; persoonskenmerken
 - Burgers en politie; regio
- **Preventie**
 - Preventie; persoonskenmerken
 - Preventie; regio

9

2.3 Hoe kan ik beter gebruik maken van de gegevens op basisteamniveau om beleid te maken?

De Nationale Politie³ bestaat uit tien regionale eenheden, de Landelijke Eenheid en het Politiedienstencentrum. De eenheden kennen eenzelfde opbouw en bestaan uit districten die weer bestaan uit basisteams. In totaal zijn er 43 districten en 167 basisteams. Het basisteam houdt zich bezig met de basispolitiezorg in de gemeente, of een deel van de gemeente. Hoe kunnen deze gegevens beter worden gebruikt om beleid te maken?

Antwoord

Vanuit de regionale eenheid Den Haag lichtte Peter Versteegh in toe hoe de regionale eenheid omgaat met de veiligheidscijfers. Hierbij merkt hij op dat de veiligheidscijfers altijd een interpretatie zijn van de werkelijkheid. “Het is een middel, geen doel om te sturen. Het cijfer stond voorop en niet de betekenis ervan. Burgemeesters worden alleen afgerekend op cijfers en niet op wat daarachter speelt. Een doelstelling van de afname kan echter wel richting geven.”

In Den Haag maakt de eenheid gebruik van een expertmeeting over de gebiedsscan waarbij de aanwezigen met elkaar spreken over de cijfers en of deze worden herkend. Praktijkkennis en systeemkennis wordt gecombineerd. Tussen de objectieve en subjectieve veiligheid is samenhang te zien (dit is op teamniveau te zien). De eenheid Den Haag gebruikt ook door hen zelf gemaakte

³ <https://www.politie.nl/over-de-politie/organisatie---nationaal.html>

tabellenboeken waarin op een eenvoudige wijze inzicht wordt verkregen wat er per wijk of basisteam speelt.

Ook gebruikt de eenheid Den Haag de cijfers vanuit de 'Early Warning Landelijk'. Dit systeem presenteert op eenvoudige wijze per eenheid, district, basisteam en gemeente de delicten die er in dat gebied gebeuren. Dit systeem is beschikbaar voor de politie, maar ook gemeenten kunnen toegang vragen en krijgen zo een heel goed beeld wat er in hun gemeente gebeurt (maandelijkse update). Verder deelde Peter Versteegh uit de eenheid Den Haag bij de leerkring ervaringen over welke aanpakken wel en niet effectief zijn.

Wat is niet effectief?

- Ongerichte, preventieve surveillances.
- Vrijblijvende preventieadviezen via bewonersbijeenkomsten, nieuwsbrieven, folders en brochures.
- Ongerichte samenwerking met veiligheidspartners.
- Ongerichte arrestaties van gelegenheidsdelicten.
- Nadruk op rechercheonderzoek na de inbraak (sporen en getuigen).
- Louter strafrechtelijke aanpak.

10

Wat is wel effectief?

Gefocuste lokale aanpak van de belangrijkste *hot crimes* en *hot spots* ondersteund door regiobrede aanpak van zowel *hot shots* als *hot groups* waarbij sprake is van:

1. probleemgerichte aanpak waarbij vooral gefocust wordt op kwetsbare slachtoffers, gewillige daders, buit en weinig toezicht.

2. informatie gestuurde politie waarbij vooral gefocust wordt op deze concentraties: hot shots, hot groups, hot targets, hot victims:
 - Hot crimes: beperkt aantal delicten.
 - Hot spots: beperkte plekken.
 - Hot targets: bijvoorbeeld nieuwe iPhone op de markt.
 - Hot offenders: kleine groep criminelen, de nieuwe veelplegers.
 - Hot victims: Een klein deel van de slachtoffers is slachtoffer van een groot deel van de delicten.
 - Hot facilities: zelfde locaties.

Interessante link hierbij is www.popcenter.org (probleemgericht werken en analyseren).

3. meer burgerparticipatie, belangrijke voorwaarde om het veiliger te krijgen. Hierbij geeft Peter Versteegh de volgende observaties:
 - Slechts 25 procent van de waargenomen misdrijven wordt binnen enkele minuten gemeld
 - en maar 10 procent van de waargenomen misdrijven wordt via 112 binnen enkele minuten gemeld, terwijl
 - maar liefst 85 procent van de opgeloste zaken komt voort uit heterdaadaanhouding
 - waarvan 87 procent na burgermelding.

Het is dus van belang om burgerparticipatie serieus te nemen. De burger kan de politie heel goed helpen bij het oplossen van misdrijven en aanhouden van daders. Als de politie burgers wil betrekken, moet dat wel gaan om gevoelde prioriteiten waarvoor men samen oplossingen gaat bedenken. Belangrijk is om burgers ook te laten weten en uit te leggen wat de politie heeft gedaan. Anders voelen ze zich niet serieus genomen en werken de volgende keer minder snel mee. Indien er echt iets op een *hotspot* aan de hand is, kan het werken om geregeld buurtbijeenkomsten te houden. De frequentie van de bijeenkomsten kan omlaag als het probleem is opgelost of ze kunnen opgeheven worden. Met andere woorden, veiligheidsbijeenkomsten waar de burger geen urgentie bij voelt zijn niet zinvol.

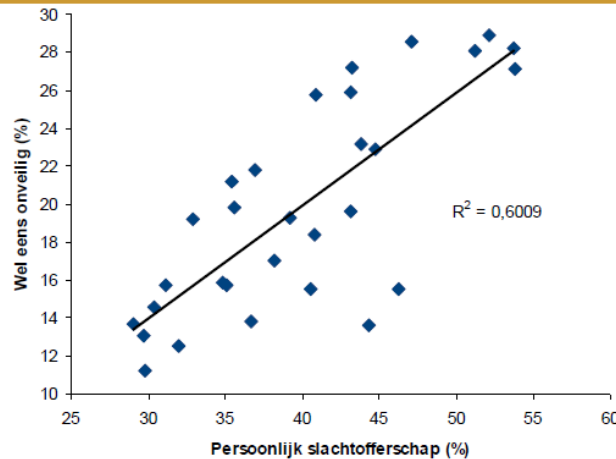
11

Voorbeelden van burgerparticipatie zijn:

- Vrijwillige politie, burgers in blauw.
- Buurtinterventieteam (BIT), buurtvaders, rolmodellen, *peercoaching*, gele hesjes.
- SMS-alert, Burgernet, Facebook, WhatsApp-groepen.

Vanuit de Veiligheidsmonitor laat Peter Versteegh zien dat er een duidelijke relatie is tussen objectieve en subjectieve veiligheid.

Relatie objectieve en subjectieve onveiligheid

waakzaam en dienstbaar

Bron: veiligheidsmonitor

2.4 Hoe kom ik meer te weten over aangiftecijfers en aangiftebereidheid?

12

Voor informatie over criminaliteit maken veel gemeenten gebruik van gegevens uit de politieregistratie. Uit de Veiligheidsmonitor is bekend dat echter een zeer grote groep van slachtoffers geen melding of aangifte doet (*dark numbers*), en hun veiligheidsbeleving vaak buiten beschouwing blijft bij het vaststellen van beleid. Ook kan het belangrijk zijn om te weten of er demografische verschillen zijn in de groepen van mensen die wel en net geen aangifte doen alsook verschillen in de veiligheidsbeleving.

Antwoord

Veel gemeenten gaven aan dat ze niet veel doen met de cijfers over slachtofferschap. Het CBS geeft hieronder een toelichting voor gemeenten ten aanzien van de aangiftecijfers en aangiftebereidheid.

1. Geregistreerde criminaliteit versus aangegeven delicten

Als we geregistreerde criminaliteit (politiecijfers) vergelijken met aangegeven delicten zien we verschillen in:

- Definities (voornamelijk verschillen bij de vermogensdelicten).
- Menselijke interpretatie (bijvoorbeeld als iemand kortgeleden iets heeft meegemaakt, beïnvloedt dit de manier waarop de vragenlijst wordt ingevuld. Dit wordt wel ondervangen door vragen hierover).
- Telescoping (als men net meer dan 12 maanden geleden slachtoffer geworden is, dan is het slachtoffer soms geneigd om dit nog net binnen die periode van 12 maanden te 'trekken', waardoor men zijn/haar verhaal kwijt kan in de VeiligheidsMonitor. Dit wordt – deels – ondervangen door eerst een vraag te stellen naar slachtofferschap in de afgelopen 5 jaar.)
- Andere referentieperiodes (afgelopen twaalf maanden in de Veiligheidsmonitor is ongeveer een gemiddelde van huidig en vorig jaar).

De verschillen zijn is op zich niet erg, want beide cijfers hebben nut. Let vooral op de aangiftepercentages! Er wordt nu nog te weinig rekening gehouden met het feit dat een deel van de aangiftes vaak onder de politieradar blijft.

Aangiftebereidheid – percentages

Delict	Aantal/100 inwoners	% aangegeven
Geweld totaal	3,39	21,43
Bedreiging	2,18	14,87
Mishandeling	1,04	34,93
Seksuele delicten	0,12	12,42
Vermogensdelicten	18,92	34,73
Inbraak totaal	3,62	49,03
Zakkenrollerij & beroving	1,84	35,36
Vandalisme totaal	9,45	12,75
Cyberdelicten	18,68	7,80
Identiteitsfraude	0,57	13,13
Koop-of verkoopfraude	4,21	19,99

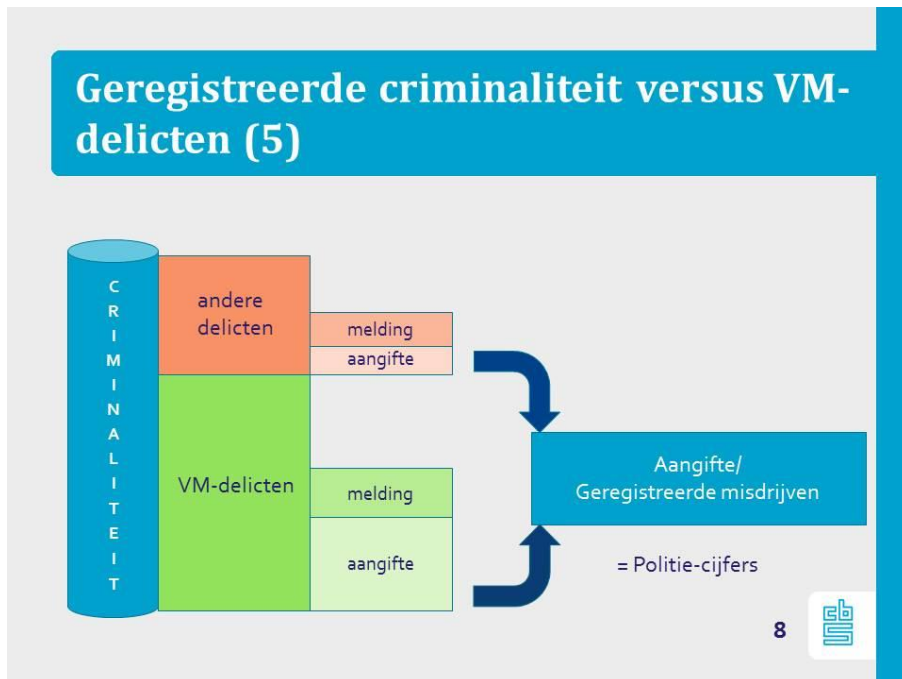
10

Bron: Veiligheidsmonitor 2015

2. **Dark number (niet bij de politie bekend)**

Het *dark number* kan voor een deel met de Veiligheidsmonitor boven water gebracht worden. Voor een ander deel delicten (bijvoorbeeld moord en doodslag, drugsdelicten, wapenfeiten) daar geeft de Veiligheidsmonitor geen inzicht in (*very dark number*). Ondernijende criminaliteit kunt u ook niet terugvinden in de monitor.

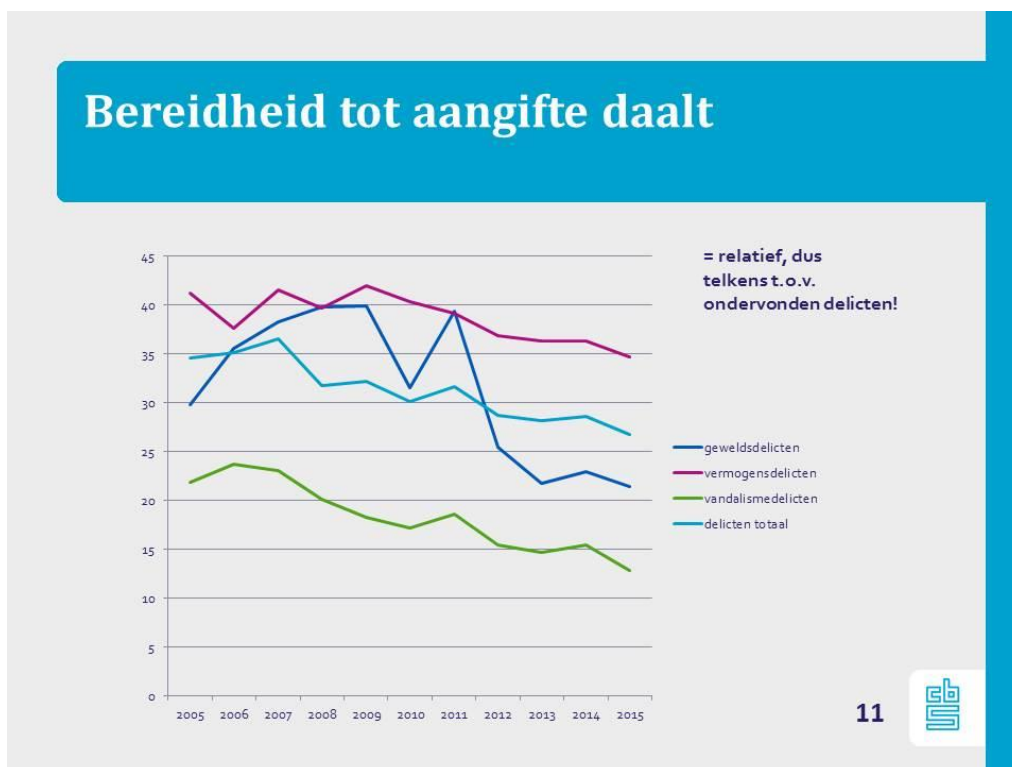

Bron: CBS

3. Aangiftecijfers en aangiftebereidheid

De bereidheid tot aangifte daalt licht. Wat het meest wordt aangegeven zijn vermogensdelicten. Voor geweldsdelicten kunnen we niet zeggen dat er een daling is, maar voor vermogensdelicten en vandalisme wel. Wat zorgwekkend is, is dat de bereidheid tot aangifte daalt en daarmee wordt het *dark number* groter.

14

Bron: VMR 2005-2007, IVM 2008-2011 en VM 2012-2015. Herberekend naar niveau Veiligheidsmonitor.

Wie doet aangifte?

Dit is vaak een afweging van kosten en baten. In economische termen uitgedrukt (tijd en geld) of psychologisch (emoties: angst en schaamte) en attitudes (vergeldingsdrang, dader moet aangepakt worden).

En van belang zijn:

- Plaats van die persoon in de samenleving
- Relatie tot de dader

Concluderend kunnen we zeggen:

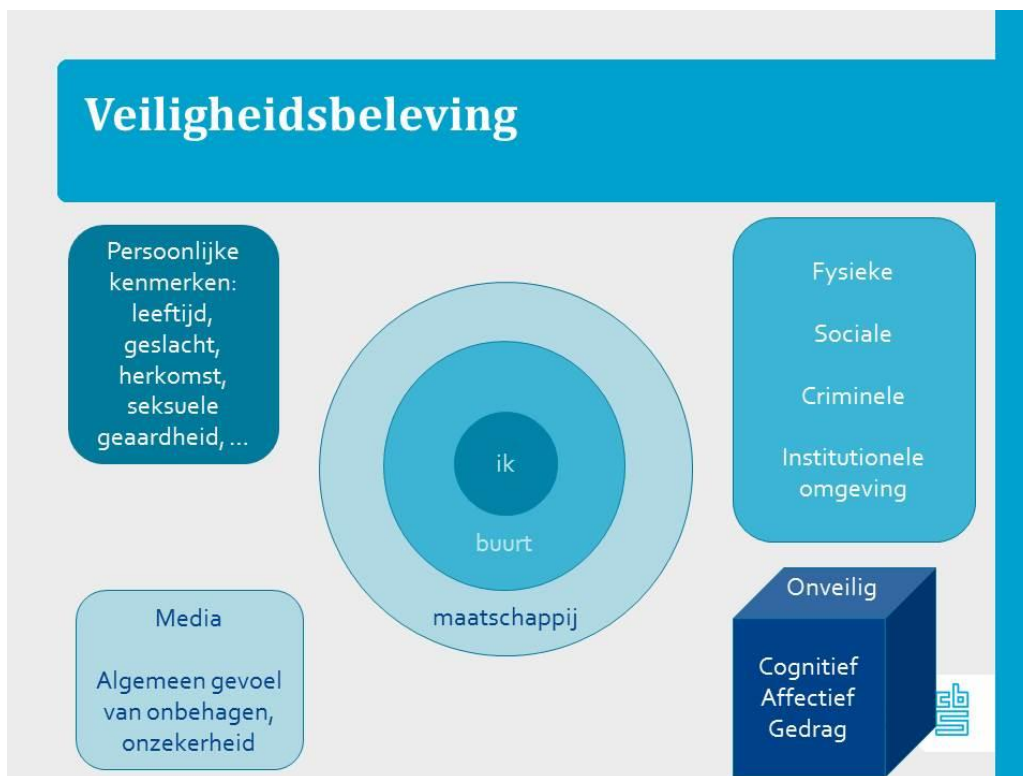
- Delictskenmerken zijn veel belangrijker dan de persoons- of omgevingskenmerken
- Delictskenmerken bepalen wie aangifte doet (14 procent), veel meer dan persoons- of omgevingskenmerken (1 procent)
 - Leeftijd, geslacht, opleiding en herkomst
 - Stedelijkheid, bevolkingssamenstelling
 - Positieve attitude ten opzichte van de politie

15

Relatie slachtofferschap en veiligheidsbeleving

Slachtofferschap - waarvan al dan niet aangifte gedaan wordt – staat ook nauw in relatie tot de veiligheidsbeleving van een persoon. Maar slachtofferschap is niet het enige dat onveiligheidsgevoelens verklaart. Het is een samenspel tussen persoonlijke kenmerken, kenmerken van de buurt waarin met zich begeeft en meer in het algemeen, de maatschappij, waarbij de impact van de media van (groot) belang is op de onveiligheidsgevoelens van een persoon.

Bron: CCV en CBS.

16

Vertaald naar resultaten uit de Veiligheidsmonitor worden hieronder enkele kenmerken geschetst die in relatie staat tot onveiligheid. Dit wordt hier voorgesteld door de variabele 'wel eens onveilig in de eigen buurt', maar deze kan vervangen worden door elke variabele die een vorm van onveiligheid meet.

Bron: Veiligheidsmonitor.

Wat is van belang voor welk type gemeente?

Er werd een eerste verkennende analyse gedaan door het CBS voor 85 (zeer) sterk stedelijke gemeenten, 64 matig stedelijke gemeenten en 80 weinig tot niet stedelijke gemeenten om het onveiligheidsgevoel in de buurt te verklaren op basis van dertien verklarende variabelen. Hieruit bleek duidelijk dat er per type gemeente andere variabelen een belangrijke rol speelden in die verklaring. Vaak was echter een gemeente nog een te grote geografische eenheid en idealiter zou je deze analyse op wijk- en/of buurtniveau moeten uitvoeren.

Waarom is het belangrijk om verborgen slachtofferschap te weten?

- Veelgehoorde zin 'Ik begrijp het niet. Als ik kijk naar de politiecijfers dan daalt de criminaliteit en toch blijven de mensen zich onveilig voelen. Hoe moet ik dit aan de burgemeester 'verkopen'?'
- Gemiddeld gezien voelt 18,1 procent zich wel eens onveilig in de eigen buurt, maar als men van 'iets' slachtoffer geworden is in de afgelopen twaalf maanden stijgt het gevoel van onveiligheid naar 31,6 procent (bij geweld zelfs naar 46,3 procent).
- Als je hierbij in het achterhoofd houdt dat net iets minder dan 80 procent van de geweldsdelicten niet wordt aangegeven, maar dat slachtofferschap hiervan wel een grote impact heeft op het onveiligheidsgevoel, dan geeft dit aan dat enkel koersen op de politiecijfers/de geregistreerde criminaliteit niet voldoende is om de onveiligheid in een buurt te verklaren. Hiervoor is dus ook ondervonden slachtofferschap van groot belang.
- Dit speelt overigens niet alleen voor onveiligheidsgevoelens in de buurt, maar voor elke variabele die onveiligheid meet, of dit nu vermijdingsgedrag is, angstgevoelens of een inschatting om slachtoffer te worden.

17

Link slachtofferschap geweld en andere veiligheidsindicatoren, VM 2015

	Totaal Nederland	Slachtoffer geweld	Geen slachtoffer geweld
Onveiligheid buurt	18,1	46,3	17,4
Onveiligheid alg.	35,6	65,0	34,9
Straat lopen	3,5	13,7	3,3
Alleen thuis	2,4	8,4	2,3
Niet open	9,0	18,9	8,7
Omlopen	2,4	9,5	2,3
Angst slachtoffer	3,2	13,6	2,9

26

Bron: CBS, Veiligheidsmonitor 2015.

2.5 Welke aanvullende informatiebronnen kan ik gebruiken in aanvulling op de Veiligheidsmonitor?

Naast de Veiligheidsmonitor zijn er heel veel andere informatiebronnen die te gebruiken zijn om het lokale integraal veiligheidsbeleid vorm te geven. Zo zijn er de politiecijfers, de Leefbarometer, de Wijkatlas, waarstaatjegemeente.nl, et cetera. Ook hebben de gemeenten de beschikking over eigen monitors, de cijfers van de eigen gemeentelijke diensten, de ogen en oren van BOA's, van de bewoners zelf, de wijkteams, et cetera.

De belangrijkste netwerken waar de informatie gedeeld kan worden zijn:

- De lokale driehoek (politie, gemeente en Openbaar Ministerie).
- Het Veiligheidshuis (samenwerking van diverse organisaties op een persoonsgerichte aanpak).
- Het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) (netwerk om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken).

Het delen van persoonsgegevens kent ook zijn beperkingen met privacy. Zo heb je te maken met:

1. **Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP)**: hierin wordt geregeld hoe de verwerking van persoonsgegevens moet plaatsvinden. Als een gemeente persoonsgegevens verwerkt, dient zij dit te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
2. **Wet Politiegegevens**: deze wet is ruimer dan de WBP om de politie meer ruimte te geven voor de opsporing. Er is echter geen eenduidig landelijk beleid over de wettelijke grondslag van het verstrekken van persoonsgegevens door de politie aan gemeenten. Wel dient een gemeente altijd duidelijk te maken waarom zij gegevens nodig heeft, de doelbinding. Zonder doelbinding is er geen legitieme reden om gegevens te leveren.
3. **EU Privacy Verordening**: de EU komt binnenkort met een eigen privacy verordening. Dit om verschillen in nationale regelgevingen tegen te gaan. Als de verordening er komt, is elke organisatie zelf verantwoordelijk voor de verwerking van gegevens. Als dat niet goed intern geregeld is, kan er een boete worden opgelegd.

19

In Nederland wordt volop geëxperimenteerd met het verbinden van diverse bronnen om een nog betere informatiepositie te krijgen (*datamining* en *intelligence*). Ook gemeenten doen hieraan mee. Het zijn nu vooral de grote gemeenten die hiermee experimenteren. Zo kent de gemeente Tilburg een speciale cluster *intelligence* waar medewerkers van veiligheid en statistiek kijken wat er mogelijk is. Dit heeft onder andere al geresulteerd in een dashboard met duidelijke grafieken en kaarten waar criminaliteit en/of overlast plaatsvindt. Dit geeft duidelijke sturingsinformatie. Er is tegelijkertijd ook een verwijsindexapplicatie gemaakt waarmee medewerkers van de gemeente kunnen controleren of een persoon voorkomt in bepaalde interne systemen. Ook de gemeente Almere kent een dergelijk systeem: de signaleringstool. Hiermee kunnen verantwoordelijke medewerkers elkaar op de hoogte brengen van signalen van fraude, ondermijning of oneigenlijk gebruik van een (woon)adres.

Op de website van het CCV is een speciaal dossier gemaakt over de informatiepositie van gemeenten. Daar vindt u de voorbeelden van de koplopergemeenten Tilburg en Almere terug. Ook vindt u hier een uitgebreid stappenplan om uw informatiepositie rondom veiligheid te versterken en beter te organiseren: <https://hetccv.nl/onderwerpen/informatiepositie-gemeenten/>.

CCV centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid

home mijn ccv contact zoeken Alles zoek

Onderwerpen Het CCV helpt Bestellen Nieuws Agenda Over het CCV Certificatie & inspectie

OOV Handhaving Welzijn

Info Info Info

CCV home > Home > Onderwerpen > Informatiepositie gemeenten

Informatiepositie gemeenten

Stappenplan

Positie lokaal bestuur

ICT & intelligence

Privacy/uitwisseling persoonsgegevens

Voorbeeldgemeenten

Training versterking Informatiepositie

Documenten

Informatiepositie gemeenten

Gemeenten hebben de regie over het lokale veiligheidsbeleid. Een goede informatiepositie is essentieel voor het opstellen en uitvoeren ervan en voor het handhaven van de openbare orde.

Een goede informatiestructuur zorgt ervoor dat:

- de lokale driehoek informatiestuurd besluiten kan nemen over prioriteiten en de inzet van mensen en middelen;
- het lokale bestuur een volwaardige positie op veiligheidsgebied heeft;
- u sneller inzicht heeft in trends en ontwikkelingen op het gebied van lokale veiligheid(sbeleving);
- het aantal incidenten op bepaalde hotspots (en 'hottimes') na gerichte inzet op basis van data-analyse wezenlijk dalen;

Heeft u een vraag? Neem contact op met

Marika van Deventer
06 54 977 076
marika.vandeventer(at)hetccv.nl

Bron: www.hetccv.nl

20

Antwoord

Informatiebronnen die de gemeente ter beschikking heeft:

- Beleidsbronnen (monitor, scans)
- Systemen (BRP, vergunningen, Bibob)
- Meldpunten
- Ogen en oren aan de balie
- Ogen en oren op straat (handhaving, BWT, DHW)
- Ogen en oren van burgers (WhatsApp-groep)

Netwerken

- Persoonsgerichte aanpak: wijkteams, buurtteams & Veiligheidshuizen
- Aanpak georganiseerde criminaliteit: RIEC

De belangrijkste leveranciers van informatie op sociale veiligheid

- Driehoek (met politie, gemeente en OM)
- Veiligheidshuis
- RIEC

Conclusies

- Geen nieuwe wetgeving nodig.
- Gemeente beschikt over veel (versnipperde) informatie.
- Wel meer behoefte aan meer operationele informatie van andere partners dan politie.
- Meer en betere analytische informatie van alle partners.

2.6 Hoe kan ik de cijfers van de Veiligheidsmonitor beter vertalen naar beleid?

Bij het interpreteren van de cijfers uit de Veiligheidsmonitor komt veel kijken. En er zijn verschillende manieren om de cijfers beter te duiden en toepasbaar te maken voor beleid. We kijken hieronder welke kansen en mogelijkheden er zijn. We bespreken twee voorbeelden van gemeenten en kijken hoe zij gebruik maken van de cijfers om beleid te maken.

Gebruik gegevens Veiligheidsmonitor door gemeente Den Haag

In Den Haag is eerst gekeken naar welke soorten informatie de gemeente behoefte had. Daar kwam uit dat dit met name preventieve informatie is. De volgende stappen van de gemeente waren:

- *Small Business Innovation Research*; dat is een vorm van innovatief aanbesteden waarbij je je vraag voorlegt aan de markt;
- Beter toegankelijk maken van politie-informatie en informatie van de Veiligheidsmonitor via een veiligheidsdashboard.

De vraag aan de markt was: hoe komen wij eerder aan informatie? Help ons bij het versterken van de informatiepositie van de gemeente. Welke informatie levert dat op in het veiligheidsdomein; focus op concentraties.

Inrichting

1. Twee producten; VHP en Thales (oplevering oktober 2017)
2. Inrichten analyseorganisatie
3. Analistenopleiding

21

Doel hiervan was een betere invulling van de regierol van de gemeente, beter inzicht in eigen informatie, betere verbinding met de belangrijkste problemen in de stad (professionals en burgers), betere onderbouwing van beleid en monitoring van effecten, beschikbare mensen en middelen efficiënt inzetten.

Meer informatie en vragen

Erwin Rouwenhorst, erwin.rouwenhorst@denhaag.nl

Gebruik gegevens Veiligheidsmonitor door de Gemeente Roermond

Roermond communiceert op wijkniveau over de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor. Dit vraagt om een prudente aanpak, om te voorkomen dat het juist een gevoel van onveiligheid aanwakkert. Roermond gaat uit van een wijkgerichte aanpak, met weinig massacommunicatie en aandacht voor (wijkspecifieke) uitkomsten van de Veiligheidsmonitor. Doel hiervan is het positief beïnvloeden van het beeld over veiligheid.

Maar ook om bewustwording van de bijdrage van de overheid en de eigen bijdrage aan veiligheid in je buurt te creëren. De informatie van de Veiligheidsmonitor is omgezet in wijkprofielen en wordt in weekbladen geplaatst. Roermond heeft hier aanvullend voor gekozen om het zo aangeleverd te krijgen. Naast de informatie uit de Veiligheidsmonitor worden twee inwoners per wijk geïnterviewd die een positieve bijdrage hebben geleverd aan de veiligheid in de wijk.

Daarnaast houdt Roermond bijeenkomsten met professionals, wijkagent en inwoners om op een aantal punten te verdiepen. Waar kun je beïnvloeden om te komen tot concrete acties? Het veiligheidsbeleid wordt aan hen gepresenteerd en wat er is gedaan door professionals en burgers. Wat waren de uitkomsten van de monitor en van de interviews in de wijk? Waarom voelt de wijk voor jou veilig(er)? En wat kun je eraan bijdragen? Wat kan nog worden verbeterd (prioriteiten)? Het doel is het positief beïnvloeden van het beeld van veiligheid en de bewustwording van de mogelijke eigen bijdrage aan veiligheid in je eigen buurt: wat verwacht men van de gemeente en wat heeft men nodig om zelf aan de slag te gaan?

Er zijn ook pogingen gedaan om de subjectieve veiligheid aan te pakken, maar er was daarvoor te weinig betrokkenheid bij bewoners en te weinig animo om er iets aan te doen. Met de veiligheidsbeleving in je eigen buurt, kun je nog veel slagen maken denkt Roermond. Wat goed kan werken is het aansluiten op bestaande bijeenkomsten of bewoners uitnodigen die al actief zijn en de bijeenkomsten interactief houden of actieve bewoners vragen om iemand mee te nemen.

Meer informatie en vragen

Mascha van de Ven, MaschavandeVen@Roermond.nl

2.7 Op een aantal punten mis ik nog informatie, wat biedt de Veiligheidsmonitor daarop in de toekomst?

- Meer op sociaal gebied (integratie participatie van bewoners, omgang tussen culturen)
- Vergelijking buurtgemeenten zelfde grootte
- Verdieping ondermijning
- Leefbaarheid
- Eigen inzet ten behoeve van de veiligheid
- Burgerparticipatie
- Spanningen tussen groepen mensen
- Crisiscommunicatie

Antwoord

Deze punten kunnen mogelijk worden meegenomen bij een volgende herziening van de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor.

3 Colofon

Heb je nog vragen over de Veiligheidsmonitor dan kun je terecht bij:

Elke Moons (e.moons@cbs.nl, telefoon 045-570 7421)

Ger Linden (gjh.linden@cbs.nl, telefoon; vast 045-570 7486 mobiel 06 25299444)

Zie ook de website www.veiligheidsmonitor.nl